

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

A. RANTOS

представено на 15 януари 2026 година¹

Дело C-788/24

Anne Frank Fonds

срещу

Anne Frank Stichting,

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen,

Vereniging voor Onderzoek en Ontsluiting van Historische Teksten

(Преюдициално запитване, отправено от Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия))

„Преюдициално запитване — Авторско право и сродни права — Директива 2001/29/ЕО — Член 3, параграф 1 — Понятие „публично разгласяване“ — Публикуване на уебсайт — Достъп чрез виртуална частна мрежа (VPN) до защитено съдържание в една държава членка — Критерии — Уебсайт, предназначен за публиката в определена държава — Ограничителни мерки — Териториално разделяне на интернет пространството чрез геоблокиране на достъпа — Възможно заобикаляне на тези мерки чрез използване на VPN“

Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване, отправено от Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия), се отнася по същество до тълкуването на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (наричана по-нататък „Директивата относно авторското право“)².
2. Запитването е отправено в рамките на спор между Anne Frank Fonds (наричан по-нататък „ищецът в главното производство“)³, от една страна, и Anne Frank Stichting (Фондация Anne Frank), Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (Кралска нидерландска академия на науките) и Vereniging voor Onderzoek en Ontsluiting van Historische Teksten (Сдружение за изследване и възстановяване на исторически текстове, наричано по-нататък „Сдружението“) (наричани по-нататък заедно „ответниците в главното

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230.

³ Това е фонд, установен в Базел (Швейцария), чиято цел е да изпълнява социална и културна мисия в духа на личността на Ане Франк.

производство“)⁴, от друга страна, по повод на твърдяно нарушение в Нидерландия на авторското право, чийто притежател е ищецът в главното производство, произтичащо от публикуването на уебсайта на Сдружението на нова научна редакция на „Дневника на Ане Франк“.

3. По-конкретно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи обхватът на понятието „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право, и по-специално дали публикуването на съдържание на уебсайт представлява такова „публично разгласяване“ в държава членка, в която това съдържание е защитено с авторско право и в която този уебсайт е геоблокиран (с най-съвременни технически средства), така че може да бъде отворен само чрез заобикаляне на тази мярка за блокиране посредством виртуална частна мрежа (VPN) или подобна услуга. Този въпрос изисква претегляне на два интереса, защитени от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), а именно, от една страна, авторското право на ищеца в главното производство, закрепено в член 17, параграф 2 от нея, и от друга страна, свободата на изразяване на мнение и на информация на ответниците в главното производство, гарантирана с член 11 от нея.

Правна уредба

Правото на Съюза

4. Член 3 от Директивата относно авторското право, озаглавен „Право на публично разгласяване на произведения и право на предоставяне на публично разположение на други закриляни обекти“, предвижда в параграф 1:

„Държавите членки предоставят на авторите изключително право да разрешават или забраняват публичното разгласяване на техни произведения по жичен или безжичен път, включително предоставяне на публично разположение на техни произведения по такъв начин, че всеки може да има достъп до тях от място и във време, самостоятелно избрани от него“.

5. Член 6 от тази директива, озаглавен „Задължения по отношение на техническите мерки“, предвижда в параграф 1:

„Държавите членки предвиждат адекватна правна защита срещу заобикалянето на всяка ефективна технологична мярка, ко[е]то лицето извършва, като знае или има достатъчно основания да счита, че тя или той преследва тази цел“.

⁴ Установени, първите две, в Амстердам (Нидерландия), а третото — в Брюксел (Белгия).

Нидерландското право

6. Член 1 от Auteurswet (Закон за авторското право) от 23 септември 1912 г.⁵, в редакцията му, приложима към спора в главното производство, предвижда:

„Авторското право е изключителното право на автора на литературно, научно или художествено произведение или на неговия правопреемник да разгласява това произведение и да го възпроизвежда при спазване на предвидените в закона ограничения“.

7. Член 12 от този закон изброява действията, които (също) се приравняват на разгласяване на литературно, научно или художествено произведение.

Спорът в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

8. Ищецът в главното производство притежава авторското право върху някои редакции на „Дневника на Ане Франк“ (наричани по-нататък „защитените документи“), които са защитени от авторското право в Нидерландия до 2037 г., докато срокът на това авторско право е изтекъл през 2016 г. в редица други държави, включително Белгия (наричани по-нататък „държавите на обществено достояние“)⁶.

9. Ответниците в главното производство публикуват на уебсайта www.annefrankmanuscripten.org на нидерландски език научно издание на всички ръкописи на „Дневника на Ане Франк“, включително все още защитени с авторско право в Нидерландия редакции, и същевременно въвеждат следните две мерки: от една страна, система за блокиране на достъпа на географски принцип („геоблокиране“), чрез която този уебсайт да бъде достъпен само в държавите на обществено достояние⁷, и от друга страна, когато този уебсайт е посетен от държава на обществено достояние — искане за подписване от интернет потребителя на декларация, че отваря посочения сайт от една от тези държави⁸.

10. Ищецът в главното производство предявява иск, както и молба за допускане на обезпечение пред националния съд, като изтъква, че ответниците в главното производство са нарушили авторското му право, тъй като в Нидерландия защитените документи са

⁵ Stb. 1912, бр. 308.

⁶ Става въпрос по-специално за следните държави: Белгия, България, Чешката република, Дания, Германия, Естония, Ирландия, Италия, Литва, Люксембург, Унгария, Австрия, Полша, Португалия, Румъния, Финландия и Швеция. За повече подробности относно развитието на авторските права, приложими към различните редакции на „Дневника на Ане Франк“ в Белгия и Нидерландия, вж. *Van Gompel, S. Geo-Blocking Measures and the Online Publication of Anne Frank's diaries.* — GRUR international, 2025, vol. 74, No. 8, pp. 705, 706.

⁷ Когато уебсайтът се посещава от държава, в която произведението все още е защитено с авторско право, както в Нидерландия, се показва следното съобщение: „Отказан достъп [...] За съжаление [...]. Този уебсайт не е достъпен от вашата държава“.

⁸ В такъв случай се появява следното съобщение: „Контрол на достъпа [...] Онлайн научното издание на ръкописа на Ане Франк не е предоставено на разположение във всички държави поради причини, свързани с авторското право. Това издание е достъпно само от следните държави, в които е станало обществено достояние и където тези ограничения не се прилагат: [списък на съответните държави]. С натискане върху бутона „да“ по-долу Вие заявявате, че посещавате уебсайта от една от горепосочените държави, където произведението е станало обществено достояние. Ако така направеното изявление е невярно, заобикаляте мерките за защита, като рискувате да нарушите авторското право, за което отговаряте“. Под съобщението се предлагат две алтернативни възможности: зелен бутон с надпис „Да, отварям уебсайта от една от горепосочените държави, където произведението е станало обществено достояние“ и червен бутон с надпис „Не, отварям уебсайта от друга държава“.

достъпни онлайн чрез VPN. Ответниците в главното производство от своя страна поддържат, че са въвели ефективни ограничителни мерки за предотвратяване на всяко нарушение на авторското право.

11. Тъй като както първоинстанционният, така и въззивният съд по обезпечителното производство отхвърлят молбата за допускане на обезпечение с мотива, че всички ответници в главното производство са положили разумни усилия, за да възпрепятстват или възпрат опитите за достъп до уебсайта от Нидерландия⁹, ищецът в главното производство подава касационна жалба пред запитващата юрисдикция.

12. При тези условия Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Трябва ли член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право да се тълкува в смисъл, че публикуването на произведение в интернет може да се квалифицира като публично разгласяване в определена държава само ако публикуването е насочено към публиката в тази държава? При утвърдителен отговор: кои фактори следва да се вземат предвид при преценката в това отношение?
- 2) Може ли да се приеме, че е налице публично разгласяване в определена държава, ако чрез съвременно блокиране на достъпа на географски принцип (геоблокиране) се гарантира, че публиката в тази държава може да получи достъп до уебсайта, на който е публикувано произведението, само чрез заобикаляне на блокирането с помощта на VPN или подобна услуга? От значение ли е в това отношение в каква степен публиката в държавата, където достъпът е блокиран, желае и е в състояние да получи достъп до съответния уебсайт чрез такава услуга? Има ли значение за отговора на този въпрос дали наред с геоблокирането са приети и други мерки за затрудняване на достъпа до уебсайта от страна на публиката в държавата, където достъпът е блокиран, или за възпиране на публиката от такъв достъп?
- 3) Ако възможността за заобикаляне на блокирането води до публично разгласяване (по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право) на публикуваното в интернет произведение в държавата, където достъпът е блокиран, може ли да се приеме, че това разгласяване е извършено от лицето, публикувало произведението в интернет, въпреки че достъпът изисква действия от страна на доставчика на съответната VPN или подобна услуга?“.

13. Писмени становища пред Съда представят ищецът в главното производство, ответниците в главното производство, португалското правителство и Европейската комисия. Тези страни представят и устни становища в съдебното заседание за изслушване на устните състезания, проведено на 6 октомври 2025 г.

⁹ Според тези съдилища не е налице „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право. Те също така считат, че налагането на обезпечителна мярка би лишило всички интернет потребители в държавите, в които произведението е обществено достояние, от законен достъп до уебсайта, което е прието за непропорционална последица. Въззивният съд по обезпечителното производство се основава по-специално на заключението на генерален адвокат Szpunar по дело Grand Production (C-423/21, наричано по-нататък „заключението по дело Grand Production“, EU:C:2022:818), съгласно което по същество член 3, параграф 1 трябва да се тълкува в смисъл, че операторът на стрийминг платформа, който препредава телевизионна програма в интернет, не извършва нарушение на закрепеното в тази разпоредба изключително право на публично разгласяване на произведенията, когато потребителите преодоляват геоблокирането чрез VPN, така че защитените произведения да са достъпни на територията на Европейския съюз, за което операторът на платформата няма разрешение от носителя на авторските права.

Анализ

По първия преюдициален въпрос

14. С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право трябва да се тълкува в смисъл, че публикуването на произведение в интернет може да се счита за „публично разгласяване“ в дадена държава само ако е адресирано до публиката в тази държава, и евентуално кои обстоятелства трябва да се вземат предвид при тази преценка. Този въпрос се свежда главно до това да се определи дали „публичното разгласяване“ по смисъла на тази разпоредба трябва действително да бъде насочено към посочената публика, или е достатъчно само последната да може да отвори уебсайта, на който е публикувано произведението, дори чрез заобикаляне на мерките за ограничаване на достъпа.

15. В самото начало припомням, че съгласно член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право държавите членки предоставят на авторите изключително право да разрешават или забраняват публичното разгласяване на техни произведения по жичен или безжичен път, включително предоставяне на публично разположение на техни произведения по такъв начин, че всеки може да има достъп до тях от място и във време, самостоятелно избрани от него¹⁰.

16. В това отношение от постоянната практика на Съда следва, че понятието „публично разгласяване“ по силата на тази разпоредба трябва, както се подчертава в съображение 23 от тази директива, да се разбира в широк смисъл, като обхващащо всяко разгласяване на публиката, която не присъства на мястото, откъдето произхожда разгласяването, и по този начин всяко такова предаване или препредаване на произведение на публиката по жичен или безжичен път, включително аудио-визуално излъчване. Всъщност от съображения 4, 9 и 10 от посочената директива следва, че нейната основна цел е да осигури високо равнище на закрила в полза на авторите, като им позволи да получават съответно възнаграждение за използването на техните произведения, по-специално в случаите на публично разгласяване¹¹.

17. Отново съгласно постоянната практика на Съда понятието „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от същата директива обединява два кумулативни елемента, а именно акт на разгласяване на произведение и публичност на разгласяването, и предполага индивидуализирана преценка¹².

¹⁰ Както Съдът многократно е постановявал, по силата на тази разпоредба авторите имат право с превантивен характер, позволяващо им да се противопоставят на публичното разгласяване на тяхното произведение, което евентуални ползватели могат да имат намерение да осъществят, за да забранят това разгласяване (вж. решение от 20 юни 2024 г., GEMA, C-135/23, наричано по-нататък „решение GEMA“, EU:C:2024:526, т. 17 и цитираната съдебна практика).

¹¹ Вж. по-специално решения от 22 юни 2021 г., YouTube и Cyando (C-682/18 и C-683/18, наричано по-нататък „решение YouTube и Cyando“, EU:C:2021:503, т. 63 и цитираната съдебна практика), и GEMA (т. 19 и цитираната съдебна практика).

¹² Вж. решение GEMA (т. 21 и цитираната съдебна практика).

18. Освен това Съдът отбелязва, че това понятие предполага индивидуална преценка, която предполага да се отчетат няколко допълнителни критерия, които не са самостоятелни и са взаимозависими¹³. Тъй като в различните конкретни случаи тези критерии могат да имат много променлив интензитет, те трябва да се прилагат както поотделно, така и във взаимодействието си едни с други¹⁴.

19. Сред тези критерии Съдът, от една страна, подчертава ключовата роля на оператора на платформата и умишления характер на неговата намеса. Всъщност последният извършва „акт на разгласяване“, когато, като съзнава напълно последиците от своето поведение, се намесва, за да предостави на клиентите си достъп до произведение, което е обект на закрила, и по-специално когато без неговата намеса тези клиенти по принцип не биха могли да се ползват от разпространеното произведение¹⁵. Следователно трябва да съществува пряка връзка между намесата на доставчика и разгласеното закриляно произведение¹⁶. Освен това Съдът е постановил, че не е без значение дали публичното разгласяване по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право е извършено със стопанска цел, въпреки че тази цел не е непременно необходимо условие, което да е определящо за самото наличие на такова разгласяване¹⁷.

20. От друга страна, Съдът уточнява, че понятието „публично“ се отнася до неопределен брой потенциални адресати и освен това предполага наличие на доста голям брой лица¹⁸. Така понятието „публично“ предполага определен минимален праг, което означава, че това понятие не може да се отнася до кръг от лица, чийто брой е твърде малък или дори незначителен. За да се определи този брой, трябва да се вземат предвид по-специално броят на лицата, които могат да имат едновременно достъп до едно и също произведение, както и броят на онези от тях, които могат да имат последователно достъп до него¹⁹, без значение дали тази възможност се използва, или не²⁰.

21. Съдът също така припомня, че съгласно постоянната съдебна практика, за да бъде възприета правната квалификация „публично разгласяване“, закриляното произведение трябва да бъде разгласено, като се използва специфичен технически способ, различен от

¹³ Вж. решение от 13 юли 2023 г., Ocilion IPTV Technologies (C-426/21, EU:C:2023:564, т. 58 и цитираната съдебна практика).

¹⁴ Вж. решение GEMA (т. 22 и цитираната съдебна практика).

¹⁵ Вж. по-специално решения YouTube и Cyando (т. 68 и цитираната съдебна практика) и GEMA (т. 23 и цитираната съдебна практика).

¹⁶ Вж. заключението по дело Grand Production (т. 48 и цитираната съдебна практика). По това дело обаче не е постановено решение, тъй като запитващата юрисдикция оттегля преюдициалното си запитване (вж. определение от 13 февруари 2023 г., Grand Production, C-423/21, EU:C:2023:130).

¹⁷ Вж. решение GEMA (т. 24 и цитираната съдебна практика). В този контекст Съдът е постановил, че „възприемчивостта“ на публиката може да бъде от значение, доколкото излъчването на защитени произведения има доходоносен характер, когато ползвателят може да извлече от него икономическа полза, свързана с привлекателността и съответно с по-голямата посещаемост на обекта, в който извършва това излъчване, докато такъв доходоносен характер липсва, когато съответните потребители не отдават никакво значение на такова излъчване.

¹⁸ Вж. по-специално решения YouTube и Cyando (т. 69 и цитираната съдебна практика) и GEMA (т. 38 и цитираната съдебна практика).

¹⁹ Вж. решение GEMA (т. 39 и цитираната съдебна практика).

²⁰ Вж. решение от 13 февруари 2014 г. Svensson и др. (C-466/12, EU:C:2014:76, т. 19 и цитираната съдебна практика). Освен това, макар да е възможно да има признаци, че разгласяването е насочено към определени групи лица, независимо от местонахождението на тези лица (вж. решение от 29 ноември 2017 г., VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, т. 46—50 и цитираната съдебна практика), такова специфично „насочване“ към определена публика не е необходимо, за да може публикацията в интернет да представлява публично разгласяване. Всъщност от практиката на Съда следва, че всеки акт, с който потребител, напълно осъзнаващ последиците от своето поведение, предоставя достъп до произведения или други закриляни обекти, представлява акт на предоставяне на разположение и следователно публично разгласяване за целите на член 3, параграфи 1 и 2 от Директивата относно авторското право (вж. решение от 17 юни 2021 г., M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, т. 48 и цитираната съдебна практика).

използваните дотогава, или, ако не е използван такъв способ — пред „нова публика“, тоест публика, която не е била вече взета предвид от притежателя на правото при даването на разрешение за първоначалното разгласяване на произведението му²¹.

22. В настоящия случай считам, от една страна, че публикуването в интернет на научно издание на всички ръкописи на „Дневника на Ане Франк“ от страна на Сдружението представлява „акт на разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право. Всъщност при липсата на такова действие произведението по принцип не би било достъпно за публиката.

23. От друга страна, с оглед на припомнената в точка 20 от настоящото заключение практика на Съда ми се струва, че това разгласяване е „публично“, доколкото е предоставило на неопределен брой лица възможност за достъп до защитените документи, до които преди това не са имали достъп, като е без значение дали те действително са упражнили тази възможност, както и дали това разгласяване е било насочено към определена публика.

24. Ето защо предлагам на първия преюдициален въпрос да се отговори, че член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право трябва да се тълкува в смисъл, че не изисква публикуването на произведение на уебсайт да бъде адресирано до публиката в съответната държава, за да бъде квалифицирано като „акт на публично разгласяване“ в тази държава.

По втория преюдициален въпрос

25. С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали публикуването на съдържание на уебсайт представлява „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право в държава, в която това съдържание е защитено с авторско право и в която този уебсайт е обект на геоблокиране (с най-съвременни технически средства), така че да може да бъде отворен само чрез заобикаляне на тази мярка за блокиране посредством VPN или подобна услуга. Тя пита също дали в това отношение е от значение да се определи, от една страна, в каква степен публиката в блокираната държава желае и може да получи достъп до посочения уебсайт посредством такава услуга, и от друга страна, дали е уместно да се приложат допълнителни мерки за възпрепятстване или възпиране на този достъп.

26. В самото начало припомням, че както следва от съображения 3 и 31 от Директивата относно авторското право, целта на извършената с нея хармонизация е да се поддържа, по-специално в електронната среда, справедлив баланс между, от една страна, интереса на носителите на авторски и сродни на тях права от защита на тяхното право на интелектуална собственост, гарантирано с член 17, параграф 2 от Хартата, и от друга страна, защитата на

²¹ Вж. по-специално решения YouTube и Cyando (т. 70 и цитираната съдебна практика) и GEMA (т. 43 и цитираната съдебна практика).

интересите и основните права на ползвателите на закриляни обекти, и по-специално на свободата им на изразяване на мнение и на информация, гарантирана с член 11 от Хартата²².

27. Спазването на този баланс е още по-сложно, когато закриляното произведение е публикувано в интернет. Всъщност за целите на тълкуването и прилагането на Директивата относно авторското право, и по-специално на член 3, параграф 1 от нея, този справедлив баланс трябва да се търси, като се държи сметка и за особеното значение на интернет за свободата на изразяване на мнение и на информация, защитена от член 11 от Хартата²³. Освен това, макар поради териториалния характер на авторското право притежателят на това право върху произведение да не може въз основа на правата, с които разполага в дадена държава членка, да разрешава или забранява публично разгласяване в друга държава членка, в която това право е погасено, това не променя факта, че по естеството си публикуването на уебсайт е достъпно за всички интернет потребители и не се ограничава до териториалните граници на авторското право.

28. В случая, за да не бъде нарушено авторското право на ищеца в главното производство, ответниците в главното производство законно публикуват защитените документи на уебсайт в държава, където тези документи са станали обществено достояние, като въвеждат мярка за геоблокиране на държави, различни от тези на обществено достояние. Ищецът в главното производство, притежаващ правата върху тези документи в съответните страни, обаче ги упреква в неефективност на тази мярка, която потребителите могат да заобикалят посредством VPN.

29. В това отношение припомням, че мерките за геоблокиране представляват инструменти за управление на цифровите права („digital rights management“), предназначени да защитят авторските права, които от своя страна са гарантирани от правото на Съюза²⁴. Съдът по-специално приема, че с прилагането на технически мерки за защита срещу фрейминг на достъпното в интернет закриляно произведение носителят на авторските права ограничава кръга на лицата, пред които иска да разгласи това произведение, до ползвателите на уебсайта, на който е осъществено първоначалното разгласяване на произведението²⁵.

30. Следователно, както подчертава генерален адвокат Szpunar в заключението си по дело Grand Production, ако носителят на авторските права (или лицензополучателят) е приложил геоблокиране, това означава, че предаването му е насочено единствено към кръга от лица, които имат достъп до защитеното съдържание на определената от носителя на правата

²² Вж. решение YouTube и Cyando (т. 64 и цитираната съдебна практика). Аналогично, що се отнася по-общо до правата върху интелектуална собственост, съображение 2 от Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно упражняването на права върху интелектуалната собственост (ОВ L 157, 2004 г., стр. 45; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 2, стр. 56) гласи, че „[з]ащитата на интелектуалната собственост следва да позволи на откривателя или изобретателя да извлече законна печалба от своето откритие или изобретение. Тя също така следва да позволява възможно най-широко разпространение на произведения, идеи и ново ноу-хау. Същевременно тя следва да не възпрепятства свободата на словото, свободното движение на информацията или защитата на личните данни, включително и по Интернет“.

²³ Вж. решение YouTube и Cyando (т. 65 и цитираната съдебна практика).

²⁴ Член 6 от Директивата относно авторското право задължава държавите членки да разширят обхвата на правната закрила до „всяка ефективна технологична мярка“. Вж. в този смисъл също заключението по дело Grand Production (т. 28—30). Според генералния адвокат инструментите за управление на цифрови права се използват не само за защита на авторските права, но и като способ за управление на тези права, доколкото чрез тях се осигурява възможност за събиране на отделните възнаграждения във връзка с различните форми на разпространяване на произведението, за разделяне на пазара и за прилагане на т.нар. „ценова дискриминация“ на различните му части, тоест в крайна сметка и за събиране на възнагражденията за съдържанието, което е достъпно на уебсайтове.

²⁵ Вж. решение от 9 март 2021 г., VG Bild-Kunst (C-392/19, EU:C:2021:181, т. 42 и 43), и заключението по дело Grand Production (т. 35).

територия (тоест на територията, на която достъпът не е блокиран). При това положение за останалите територии не е налице публично разгласяване от страна на носителя на правата²⁶.

31. Безспорно е общоприето, че нито във виртуалния, нито в реалния свят съществува абсолютно непреодолима мярка за сигурност²⁷. Всяка защита може да бъде заобиколена или компрометирана, така че целта може да се състои единствено в повишаване на нивото ѝ на надеждност. Това важи и за геоблокирането²⁸.

32. Въпреки това фактът, че потребителите успяват да заобиколят геоблокиране, приложено с цел ограничаване на достъпа до защитено произведение, сам по себе си не може да доведе до извода, че субектът, който е приложил това блокиране, разгласява публично това произведение на територията, на която достъпът се счита за възпрепятстван. Възприемането на такова тълкуване би означавало да се попречи на всякакво териториално управление на авторските права в интернет и неизменно би придало глобален характер на всяко публично разгласяване, извършено онлайн²⁹. Както подчертава Комисията в писменото си становище, притежателят на изключително право върху произведение не може въз основа на правото, което му е признато в една държава членка, да разрешава или забранява публично разгласяване в друга държава членка, в която това право е отпаднало.

33. Ето защо считам, че когато отговорното за публикуването лице постави на уебсайт произведение, защитено с авторско право в някои държави, и въведе ефективни технически мерки за предотвратяване на действия, които не са разрешени от носителя на авторските права, като например механизъм за геоблокиране на достъпа до този уебсайт, в държавите, в които произведението все още е защитено с авторски права, не може да се счита, че това лице разгласява публично това защитено произведение в тези държави. Положението би било различно, ако приетите от посоченото отговорно лице технически мерки се окажат умишлено неефективни, така че лесно да могат да бъдат заобиколени³⁰. Впрочем съгласно член 6, параграф 1 от Директивата относно авторското право държавите членки трябва да приемат позитивни мерки, за да осигурят закрилата на авторското право, като ефективни санкции срещу лицата, които нарушават предоставената на това право закрила.

²⁶ Вж. заключението по дело Grand Production (т. 36).

²⁷ Всъщност възможността потребителите да заобикалят мерките за защита, е присъщ риск на разпространяването на защитени с авторско право произведения в цифров формат, особено в интернет (вж. заключението по дело Grand Production, т. 42).

²⁸ Вж. заключението по дело Grand Production (т. 38). Всъщност, както уточнява генералният адвокат, тази защита може да се заобиколи с различни технически средства, включително чрез услугата VPN, в частност като виртуално се промени местоположението на потребителя. Наистина съществуват технически мерки за противодействие на подобни практики, но те не са и вероятно никога няма да бъдат напълно ефективни — напредъкът на техниките за нарушаване винаги ще изпреварва с една крачка напредъка на техниките за защита.

²⁹ Вж. заключението по дело Grand Production (т. 39). Според генералния адвокат положението би било различно, ако дистрибутор на защитени с авторско право аудио-визуални програми нарочно прилага неефективно геоблокиране, така че в действителност да даде възможност на лицата извън територията, на която има право да разгласява публично тези програми, да получат достъп до тези програми по-лесно, отколкото с обективно съществуващите в интернет възможности, и в частност със стандартно достъпните VPN услуги (т. 44 и цитираната съдебна практика).

³⁰ Вж. бележка под линия 29 от настоящото заключение. Вж. също, що се отнася до стандартите, позволяващи да се гарантира ефективно геоблокиране, Trimble, M. The EU Geo-Blocking Regulation: A Commentary. Edward Elgar Publishing, 2024, 26—30.

34. В случая, както е видно от акта за преюдициално запитване, ответниците в главното производство са въвели мярка за геоблокиране на съответния уебсайт, определена като „най-съвременна технология“, и система за предупреждение, която при отваряне от държава на обществено достояние изисква потребителят да подпише декларация, че посещава този уебсайт от една от държавите на обществено достояние³¹.

35. В това отношение, макар запитващата юрисдикция да е тази, която трябва да прецени с оглед на изложените по-горе обстоятелства ефикасността на приложените от ответниците в главното производство технически мерки, Съдът трябва да ѝ предостави полезни в това отношение указания, за да може да реши спора, с който е сезирана³².

36. На първо място, най-напред ще отбележа, че *мярка за геоблокиране* като приетата в настоящия случай, по принцип е единственото средство, което понастоящем може да ограничи достъпа до уебсайт на териториален признак, и тъй като е „най-съвременна технология“, представлява подходяща мярка, за да осигури, доколкото е възможно, защитата на авторските права на ищеца в главното производство³³. При все това трябва също така да се припомни, че както бе посочено в точка 31 от настоящото заключение, нито една технология не е непреодолима, което предполага необходимостта — и съответното задължение на притежателя на уебсайта — да извършва редовно оценка на новите рискове от заобикаляне и евентуално да приема допълнителни мерки за предотвратяване на такова заобикаляне³⁴.

37. По-нататък, посоченото от запитващата юрисдикция в рамките на втория преюдициален въпрос *желание на потребителите да заобиколят геоблокирането*, за да получат достъп до разглеждания уебсайт, според мен не е решаващ критерий за преценката на ефективността на въведените от ответниците в главното производство мерки, поради субективния си характер. За сметка на това простото прибягване от потребителите до незаконни средства или действия за заобикаляне на блокирането представлява релевантно обстоятелство, което трябва да се вземе предвид, като ответниците в главното производство не могат да носят отговорност, освен за въвеждането на ефективни ограничителни мерки, и за неправомерното поведение на трети лица.

38. Накрая, *прилагането на допълнителни мерки* като приетите в случая³⁵, които имат за цел да възпрепятстват или възпрат достъпа на публиката до разглежданата интернет страница в блокираната държава, представлява второстепенен, но все пак релевантен елемент за оценката на възпиращия ефект на съвкупността от мерки върху публиката в тази държава³⁶.

³¹ Вж. точка 9 от настоящото заключение.

³² Вж. по-специално решение GEMA (т. 32 и цитираната съдебна практика).

³³ Според становищата, изложени в съдебното заседание от ответниците в главното производство, и при условие че запитващата юрисдикция провери това, приетата в случая мярка за геоблокиране може да ограничи достъпа и до голяма част от предлаганите на пазара VPN услуги.

³⁴ Във всеки случай и в съответствие със старата максима „ad impossibilia nemo tenetur“ („никой не може да бъде задължен да прави нещо невъзможно“), на отговорното за публикуването на произведението в интернет лице не може да се налага задължение, което е невъзможно или непропорционално с оглед на упражняването на правото му на свобода на информация.

³⁵ Вж. точка 9 от настоящото заключение.

³⁶ В това отношение би било полезно също, както предлага Комисията в писменото си становище, носителят на авторското право в държавата, в която произведението все още е защитено, да бъде предварително информиран за публикуването и за въведените ограничителни мерки, за да може да даде становище по този въпрос.

39. На второ място, доводите на ищеца в главното производство не ми се струват убедителни. Най-напред, фактът, че *уебсайтът е публикуван на нидерландски език*, сам по себе си не представлява признак за намерението на ответниците в главното производство да се обърнат към публиката в Нидерландия, тъй като става въпрос, от една страна, за оригиналния език на „Дневника на Ане Франк“ (а не за превод) и от друга страна, за официален език на държавите, в които са установени ответниците в главното производство.

40. На следващо място, изборът на *общо разширение на домейн („.org“)* за URL адреса на уебсайта, а не на национално разширение на домейн („.be“) също не е решаващ критерий. Всъщност, от една страна, разширението „.org“ често се използва от организации като ответниците в главното производство и от друга страна, публикуването не се ограничава до белгийски потребители, а е насочено към всички държави на публично достояние³⁷.

41. Накрая, считам, че *алтернативните мерки*, разгледани в писменото и устното становище на ищеца в главното производство, не могат да бъдат наложени в настоящия случай. С изключение на радикалното решение да не се публикува произведението (или защитените документи да бъдат само частично разпространени), което, разбира се, не може да се счита за пропорционална мярка, ищецът в главното производство предлага по-специално достъп, аналогичен на този на библиотечните терминали, или евентуално ограничаване на достъпа до абонати чрез защитена връзка с потребителско име и парола. Тези мерки биха могли да бъдат много ефективни допълнителни средства за ограничаване на достъпа до защитените документи. Приемането им обаче би означавало въвеждането на „затворен“ модел на публикуване, който е напълно различен от по-отворения и законосъобразно избран от ответниците в главното производство модел и значително би ограничил свободата на информация на последните в държавите на публично достояние³⁸. Следователно предложеното в настоящото заключение разрешение, макар да осигурява по-ограничена защита на авторското право, ми се струва единственото възможно и пропорционално разрешение с оглед на особено ограничителния характер на мерките, предложени от ищеца в главното производство.

42. С оглед на всички изложени по-горе съображения предлагам на втория преюдициален въпрос да се отговори, че член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право трябва да се тълкува в смисъл, че публикуването на съдържание на уебсайт не представлява „публично разгласяване“ в държава, в която това съдържание е защитено с авторско право и в която този уебсайт е обект на ефективно геоблокиране, евентуално допълнено с други нетехнически мерки, които имат за цел да ограничат или да възпрат достъпа и които имат възпиращ ефект в блокираната държава, като се вземат предвид обстоятелствата по случая, и по-специално възможността на потребителите от блокираната държава да заобикалят такива мерки с помощта на VPN или на подобна услуга, както и това, че не могат да бъдат налагани неразумни изисквания на доставчиците в държавите на обществено достояние.

³⁷ Освен това използването на разширение на домейн „.org“ или „.be“ не оказва никакво влияние върху достъпа до съдържанието от държава, различна от тази, в която е публикувано спорното съдържание.

³⁸ Според мен толкова радикални решения биха могли да бъдат предвидени само ако ограничителните мерки, приети от ответниците в главното производство, се окажат напълно неефективни, което обаче не е установено в настоящия случай и при всички положения попада в обхвата на преценката единствено на запитващата юрисдикция.

По третия преюдициален въпрос

43. С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали, ако възможността за заобикаляне на мярката за геоблокиране води до публично разгласяване (по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право) на публикуваното в интернет произведение в държавата, където достъпът е блокиран, може да се приеме, че това разгласяване е извършено от лицето, публикувало произведението в интернет, въпреки че достъпът изисква действия от страна на доставчика на съответната VPN или на подобна услуга.

44. В самото начало, считам, че с оглед на предложения отговор на втория преюдициален въпрос не е необходимо да се отговаря на този трети въпрос, който се основава на предпоставката, че публикуването на защитените документи представлява „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право в държавата, където достъпът е блокиран, предвид възможността за заобикаляне на мярката за геоблокиране чрез VPN или подобни услуги. При все това в следващите точки ще внеса някои уточнения по въпроса дали в настоящия случай публичното разгласяване, което по отношение на блокираната територия не може да се вмени на лицето, публикувало произведението в интернет, все пак може да се счита за извършено от доставчика на VPN или на подобни услуги.

45. В главното производство ищецът се позовава на риска потребителите да могат да заобиколят мярката за геоблокиране, като отворят уебсайта чрез VPN услуги.

46. В това отношение отбелязвам, че макар в случая доставчиците на VPN услуги да действат като посредници, тяхната намеса не се отнася до разгласяването на защитени с авторско право произведения, а се ограничава до достъпа до интернет³⁹. Всъщност, както подчертава Комисията в становището си, VPN услугите са законно достъпни технически услуги, които обаче потребителите могат да използват за незаконни цели. Сам по себе си фактът, че тези или подобни услуги могат да бъдат използвани за такива цели, не е достатъчен, за да се установи, че самите доставчици на тези услуги разгласяват публично защитеното произведение⁴⁰. Положението би било различно, ако тези доставчици активно насърчават използването на техните услуги за незаконни цели. Всъщност в такъв случай би могло да се приеме, че посочените доставчици играят ключова роля в предоставянето на разположение на разглежданите произведения⁴¹, което запитващата юрисдикция ще трябва евентуално да прецени с оглед на обстоятелствата в настоящия случай.

47. Следователно, ако възможността за заобикаляне на геоблокирането води до публично разгласяване на публикуваното в интернет произведение по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право в държавата, където достъпът е блокиран — което с оглед на изложените в рамките на втория преюдициален въпрос съображения бих изключил — не би могло да се счита, че доставчикът на VPN или на подобни услуги е извършил това публично разгласяване

³⁹ Вж. в този смисъл заключението по дело Grand Production (т. 41).

⁴⁰ Впрочем съгласно съображение 27 от Директивата относно авторското право предоставянето на физически съоръжения, които имат за цел да позволят или реализират разгласяването, не представлява само по себе си „разгласяване“ по смисъла на тази директива.

⁴¹ Вж. в този смисъл решение от 14 юни 2017 г., Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, т. 37).

48. Ето защо предлагам на третия преюдициален въпрос да се отговори, че член 3, параграф 1 от Директивата относно авторското право трябва да се тълкува в смисъл, че ако с оглед на невъзможността за заобикаляне на мерките за геоблокиране се приеме, че публикуването на дадено съдържание в уебсайт представлява публично разгласяване на произведението в съответната държава, тази разпоредба не допуска доставчик на VPN или на подобни услуги да носи отговорност за действията на потребител в държава, в която е блокиран достъпът до произведението, когато потребителят използва тези услуги, за да заобиколи геоблокирането, освен ако доставчикът активно насърчава такова незаконно използване за целите на получаването на достъп до закриляното произведение в тази държава.

Заключение

49. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия) преюдициални въпроси по следния начин:

„Член 3, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество

трябва да се тълкува в смисъл, че:

- 1) не изисква публикуването на произведение на уебсайт да бъде адресирано до публиката в съответната държава, за да бъде квалифицирано като „акт на публично разгласяване“ в тази държава;
- 2) публикуването на съдържание на уебсайт не представлява „публично разгласяване“ по смисъла на тази разпоредба в държава, в която това съдържание е защитено с авторско право и в която този уебсайт е обект на ефективно геоблокиране, както и на други нетехнически мерки, които имат за цел да ограничат или възпреят достъпа и които имат възпиращ ефект в блокираната държава, като се вземат предвид обстоятелствата по случая, и по-специално възможността на потребителите от блокираната държава да заобикалят такива мерки с помощта на услуга на виртуална частна мрежа (VPN) или на подобна услуга, както и това, че не могат бъдат налагани неразумни изисквания на доставчиците в държавите на обществено достояние;
- 3) ако с оглед на възможността за заобикаляне на мерките за геоблокиране се приеме, че публикуването на дадено съдържание в уебсайт представлява публично разгласяване на произведението в съответната държава, тази разпоредба не допуска доставчик на VPN или на подобни услуги да носи отговорност за действията на потребител в държава, в която е блокиран достъпът до произведението, когато потребителят използва тези услуги, за да заобиколи геоблокирането, освен ако доставчикът активно насърчава такова незаконно използване за целите на получаването на достъп до закриляното произведение в тази държава“.